

Külföldre kihelyezett műanyag-feldolgozó vállalatok repatriálása Észak-Amerikába

Az észak-amerikai műanyag-feldolgozók múltbeli tapasztalataik alapján egyre jobban felismerik, hogy előnyös számukra, ha a korábban Távol-Keletre telepített termelési egységeiket visszatelepítik hazájukba.

Tárgyszavak: műanyag-feldolgozás; Kína; Észak-Amerika; repatriálás; költségelemzés; minőségbiztosítás; versenyképesség.

Kínában a múlt század utolsó évtizedeiben kifejlesztett különleges gazdasági zónák magas színvonalú ipari háttere, kedvező adózási feltételei és valutaátváltási árfolyamai, legfőképp pedig alacsony bérei vonzó beruházási lehetőséget kínáltak az USA vállalatainak, mivel termelési költségeik, a kínai feldolgozó vállalatokéhoz viszonyítva 30–40%-kal magasabbak voltak. Ez a felismerés nagyon sok amerikai vállalatot beruházásainak Kínába áthelyezésére késztette. A világ legnagyobb műanyag- és gumiipari rendezvényein, közöttük a düsseldorfi K 2013 kiállításon jelentős szerepet kapott a telephelyek földrajzi helyzetének gazdaságosságot érintő hatásainak vizsgálata is. Megállapították, hogy bár e folyamat jelentős méreteket öltött, nem igazolták a befektetők reményeit. Kínában folyamatosan emelkednek a termelési költségek, ezen belül a bérek, az adók is. Az ennek hatására meginduló repatriálás 2012-óta egyre erősödik. Ez elsősorban az USA és Kanada Kínába és más olcsó termelési költségekkel termelő országokba kitelepített vállalatait érinti. A vállalatokat szelektálja termékeik műszaki színvonala, bonyolultságuk foka, a szerszámok és egyéb gyártóeszközök minősége, a bonyolult fröccsöntő és extrúziós eljárások megbízhatósága és a műanyag-feldolgozó üzemek infrastruktúrája. A repatriálás mindenekelőtt az igényesebb termékek gyártására terjed ki.

A magas költség hatása a termelésre

Kínában a munka és egyéb termelési tényezők folyamatos drágulása korlátozza a profit megtérülésének feltételeit. Észak-Amerikában a műanyag-feldolgozó vállalatok, a szerszámgyártók, különösen az alkatrészgyártók nagy figyelmet fordítanak felhasználóik, számos esetben az autóipar és hasonló, főképp összeszerelő, bonyolult végtermékeket gyártó vállalatok igényeinek pontos kielégítésére.

A termelés és szállítás több lépcsőből kialakított rendszere – amely magában foglalja az anyagok, szerszámok és félkész termékek többnyire tengeri szállítását, továbbá

a termelést irányítók és az ellenőrök ide-oda utazásait – jelentős költségtényező. Nem kis költséggel jár a gyártás során adódó hibák kijavítása, ami sokszor csak a szerszámok módosításával érhető el. Rontja a hatékonyságot, ha a feladatokat nem lehet a szállítási tervben előírtaknak megfelelő időben teljesíteni. Mindezeknek a problémáknak a megoldása gyakran megghiúsította a termelési költségek gyártás kihelyezése révén remélt megtakarítását.

A visszatelepítés gazdasági mérlege

A Kínába kihelyezett üzemben gyártott, majd az USA-ba szállított termékek ára mintegy 16%-kal alacsonyabb, mintha azokat az USA-ban gyártották volna. A megtakarítás főképp az olcsó munkabérek révén érhető el, ezért figyelembe kell venni a két telephely között a bérek folyamatos változását. Kínában ugyanis a bérek évente átlagosan 15-18%-kal emelkednek. A szerszámgyártó és műanyag-feldolgozó üzemekben dolgozók bére jelenleg még mindig alacsonyabb, a két bérszínvonal közötti különbség azonban folyamatosan csökken, és hosszabb távon már egyre kevésbé indokolt a termelést Kínába kihelyezni. További megfontolást igényel, hogy Kínában a külföldi vállalatoknak nyújtott adókedvezmények körét és mértékét csökkentik, drágul az energia, a tengeri és a belföldi szállítás, a gyártás bérektől megtisztított költsége, a raktározás és a biztosítás, költségesebb a termelés ellenőrzése és a minőségbiztosítás; mindezeket közös nevezőre hozva (faktorálva) kiszámítható a külföldön termeltetés összes költsége (total landed cost; TLC).

A mérlegelés egyre több vállalatot készítet repatriálásra; a műanyagiparban ez az irányzat az átlagosnál erősebben nyilvánul meg, különösen a szerszámgyártás és a műanyag-feldolgozás terén.

A műanyagipar különleges helyzete

Hét ágazat vállalatai különös figyelemmel kísérik a repatriálás eseményeit és a piac változó irányzatait, hogy kellő időben hozzák meg a döntést a visszaköltözésre. Ezek között első helyen állnak a műanyag- és gumifeldolgozók, továbbá azok a cégek, amelyek gyártmányaiban jelentős a műanyag alkatrészek részaránya. Ilyenek pl. a járművek, a készülékek, az elektromos berendezések, a számítástechnikai és elektronikai eszközök.

A Boston Consulting Group 2013-ban készített tájékoztatója szerint a *megkérdezett műanyag- és gumifeldolgozók 67%-a tervezi termelésének repatriálását*. Más ágazatok 106 megkérdezett vállalata közül a több mint 1 Mrd USD forgalmat teljesítők 37%-a hozta meg a döntést, illetve tervezi, hogy kínai érdekeltségét hazatelepíti, a több 10 Mrd USD forgalmat bonyolítók 48%-a vélekedik hasonlóképpen. A repatriálás vonatkozik a kiküldött alkalmazottakra, a kihelyezett tőkére, a vállalkozás gépeire, berendezéseire, a műszaki tudásra és a kiszállított anyagokra.

A munkahelyek számának változása az USA-ban a repatriálás nyomán különös figyelmet érdemel. Kildeerben (Illionis, USA) 2010-ben alapították meg a „Reshoring

Initiative” tanácsadó céget. Elemzéseik szerint 2010 és 2013 között az USA-ban a vállalkozások visszatelepítésének eredményeképpen a feldolgozóiparban 50 ezer új munkahelyet létesítettek – ami az ebben a szektorban dolgozók 10%-a – és számuk 2015-ig akár 500 ezerre nőhet.

Ösztönzi ezt a folyamatot, hogy az USA-ban a hasonló munkahelyeken dolgozók tevékenységének hatékonysága lényegesen jobb, mint a kínaiaké. Ennek bizonyítására dolgozta ki a tanácsadó cég a valamennyi termelési tényezőt mérlegelő költségelemző programot (Total Cost Ownership, TCO). Eddigi alkalmazásával a döntéshozók arról győződhetnek meg, hogy a kihelyezéseket indokoló várható előnyök egyre kevésbé realizálhatók, főképp azért, mert azok csaknem kizárólag a bérköltségek eltéréséből adódtak. Az összes többi tényező: a minőség; a gyártmányok minőségével és a szállítással összefüggő panaszok, kifogások utólagos kezelése; a logisztika költségei; a termelésirányítók utazásai a telephelyek között; a raktárkészletekkel összefüggő viták és a kommunikációs kapcsolatok optimalizálása már az üzembe helyezés pillanatában sok előre nem látott költségnövelő tényezőként jelentkezik.

A TCO program lehetővé teszi a bérköltségek változásának elemzését is, azonban nem elégséges a már említett 500 ezer munkahely kiépítésének igazolására. Ezt megelőzően ugyanis át kell világítani a vállalatvezetés munkáját és költségelemzését, amely meghatározza a termelési stratégia alapvető tényezőit. A visszatelepítés előnyeinek mérlegelése további elemzéseket is indokolhat, mert a kínai adottságoktól előren az USA-ban a termelékenység költséghatékonyságának növelése kedvezőbb gazdasági környezetben érhető el. A Hackett Csoport elemzése szerint az ipar minden ágazatában megfigyelhető, hogy a vállalatok termelékenységük növelése érdekében készleteik költségeit (cost of goods; COG) legalább 1,5%-kal kívánják csökkenteni.

Az USA ipara versenyképes

Az ipar piacképességét elemezve megállapították, hogy a termelési költségeket is kifejező átlagos COG mutató egész világra számított értékéhez viszonyítva az USA ipara 50%-kal kisebb ráfordításokkal termel. A Hackett Csoport elemzése szerint 2011-ben számos jelentős külföldi vállalatot, többek között külföldre telepített vállalatokat vásároltak fel, illetve vissza, mert megállapították, hogy azok gyártmányait olcsóbban tudják előállítani. Az akvizíciók eredményeképpen termelésük COG mutatója a korábbihoz viszonyítva 0,3%-kal csökkent. A felvásárlások 2012-ben átlagosan 0,5–1,5%-os megtakarítást eredményeztek.

Az előzetes számítások szerint 2013-ban a kedvező gazdasági környezetben a gyártási ráfordítások 1,8%-kal, az anyagok ára 0,3%-kal csökkent. Az energiaárak és értékesítési lehetőségek kedvező alakulásának hatására a logisztikai feladatok költsége 1,8%-kal, a raktárak fenntartásáé 1,5%-kal lett kisebb.

A Boston Tanácsadó cég tanulmánya szerint az USA általánosan jó gazdasági környezete, a GDP számos más országéhoz viszonyított állandósága ösztönzi a repatriálást célzó döntéseket is. *Az olcsó földgáz és áram, a hatékony termelés és a növekvő export eredményeképpen az évtized hátralévő éveiben az USA-ban 2,5-5 millió munka-*

helyet létesítenek. Különösen jelentős sikerekre számítanak az európai országokkal és Japánnal kapcsolatos külkereskedelmi forgalomban.

A visszatelepítést indokoló döntéseket alátámasztja az is, hogy a sok műanyagot felhasználó nagy ázsiai járműgyártó cégek, például a japán Toyota, a dél-koreai Honda és Nissan az USA-ban alapítanak gyárakat, illetve fejlesztik termelésüket.

A műanyag-feldolgozók a jó minőségben érdekeltek

A szerszámgyártók, a műanyag-feldolgozók és a berendezésgyártók különösen érdekeltek a visszatelepítésben. A Conery Manufacturing Inc. (Ashland, Ohio) Kínában 16 év óta gyárt ipari berendezéseket, szerszámokat és alkatrészeket. A vállalkozás eleinte jelentős profitot eredményezett, az utóbbi években azonban a termelés egyre kevésbé sikeres, mert a logisztikai költségek, az adók és a bérek erősen drágultak. Ezért termelési eszközeinek egy részét visszatelepíti, tevékenységét itt bővíti, mert az USA-ban olcsóbban gyárthatók kiváló minőségű, jó hatásfokkal termelő szerszámok.

Hasonló elemzések készítetik a kanadai Unique Total and Gauge szerszámgyártó céget a visszatelepítésre. A vállalat elnöke szerint döntésüket a megbízható minőség tartós és folyamatos fenntartása érdekében hozták meg annak ellenére, hogy költségeik átmenetileg növekednek. Vevőik elsőrangú érdeke a zökkenőmentes termelés, ez pedig csak kifogástalan szerszámokkal biztosítható.

A Wittmann Battenfeld (Torrington, Connecticut) értékesítési igazgatója szerint vevői közül elsősorban a műanyag gyógyászati cikkeket, az elektronikai eszközöket és az autóalkatrészeket gyártók támogatják a visszatelepítéseket. Ebben érdekelt a Wittmann Battenfeld cég is, vevőik egyike például a Kínába telepített üzem termékeinek vásárlása miatt 10 millió USD-t veszített, a repatriált gyár termékeinek alkalmazásával viszont az elmúlt két évben 2 millió USD-t nyert, és biztos abban, hogy korábbi veszteségei a jövőben teljes egészében megtérülnek.

A belföldi gyártás előnyei Kanadában is érzékelhetők. A külföldre telepített vállalatok megbízhatósága gyenge lábakon áll, a műszaki fejlesztés pedig elmarad a követelményektől. Általános vélemény, hogy az Észak-Amerikából a mintegy húsz év alatt a termelési költségek megtakarítása érdekében Kínába kitelepített üzemek napjainkra egyre több negatív hatást okoznak. A legfőbb problémát a gyártmányok minősége, illetve azok fejlesztésének hiánya jelenti. További gondok forrása, hogy a termelékenység nem javul, a bérek és a járulékos költségek emelkednek.

Összeállította: Pál Károlyné

K 2013 Staff: Reshoring provides a lift in North America = *Plastics Engineering*, 69. k. 7. sz. 2013. p. 28–34.